

Ifrågasatt konkurrensbegränsning – Norrköpings hamn

Beslut

Konkurrensverket kommer inte nu att utreda Norrköpings Hamn och Stuveri Aktiebolags eller Europa Transport i Norrköpings AB:s verksamheter ytterligare.

Ärendet

Den 17 februari 2010 inkom ett klagomål från Unér Shipping Aktiebolag (Unér Shipping) rörande Norrköpings Hamn och Stuveri Aktiebolag ("NHS") och Europa Transport i Norrköping AB ("Europatransport").¹

Unér Shipping gjorde i huvudsak gällande att NHS och NHS delägda bolag Europatransport hindrade eller försvårade konkurrensen i Norrköpings hamn och att NHS agerade på ett sätt som snedvred konkurrensen i hamnen. Klagomålet utreddes inom ramen för Konkurrensverkets ärende med dnr 154/2010.

Vad avsåg påverkan på konkurrensen, anförde Unér Shipping bland annat att NHS styrde uppdrag till sitt delägda bolag Europatransport och att NHS hade vägrat att lämna prisuppgifter på stuveritjänster vilket hade lett till att Unér Shipping inte hade kunnat lämna anbud i upphandlingar.

Under ärendets gång anslöt sig Jönsson Novabolagen AB ("JNAB") till klagomålet. JNAB gjorde bland annat gällande att NHS hade vägrat att lämna prisuppgifter på stuveritjänster.

JNAB anförde vidare att NHS hade gjort sig skyldig till förfaranden som utgör missbruk av dominerande ställning.

¹ Konkurrensverkets ärende med dnr 154/2010.

Den 17 augusti 2010 beslutade Konkurrensverket att inom ramen för detta ärende fortsätta utreda dels Europatransports verksamheter, dels NHS verksamheter i Norrköpings hamn mot bakgrund av 3 kap. 27 § tredje stycket och 3 kap. 28 § konkurrenslagen (2008:579) ("KL"). Konkurrensverket beslutade att inte utreda övriga frågor. Samma dag avskrevs Konkurrensverkets ärende med dnr 154/2010 från vidare handläggning.

Utredning

NHS är ett helägt dotterbolag till Norrköpings Rådhus Aktiebolag, som i sin tur är ett helägt dotterbolag till Norrköpings kommun. Europatransport ägs till 45 procent av NHS och till 55 procent av en privatperson.

Norrköpings kommun äger infrastrukturen i hamnen. NHS nyttjar för sin verksamhet anläggningarna mot ersättning enligt ett samarbets- och nyttjanderättsavtal med kommunen. NHS är också hamnmyndighet i Norrköpings hamn.

Norrköpings Hamn och Stuveri AB:s verksamheter

NHS är enligt egen uppgift ett modernt logistik- och industriföretag och bolagets målsättning är att verka för en utveckling av Norrköpings hamn som ett regionalt gods-, transport- och logistikcentrum.

NHS bedriver hamn-, stuveri- och terminalverksamhet, inklusive lagerhållning med och utan anknytning till sjöfart. NHS är ensamt om att tillhandahålla stuveritjänster i hamnen. NHS tillhandahåller också tjänster som är relaterade till kombiterminalsverksamhet.

Vidare ska NHS enligt sin verksamhetsbeskrivning utöver hamn-, stuveri- och terminalverksamhet verka som speditör och skeppsmäklare. Konkurrensverket har emellertid under utredningens gång erfarit att NHS endast i begränsad utsträckning har agerat som skeppsmäklare eller speditör.

Europa Transport i Norrköping AB:s verksamheter

ET är enligt egen uppgift ett rent tjänsteföretag utan egna bilar, terminaler etc. All verksamhet bygger på förmedlade tjänster. Bolagets verksamhet består huvudsakligen av expedition och skeppsmäklartjänster.

Skäl för beslutet*Allmänna utgångspunkter*

Enligt 3 kap. 27 § tredje stycket KL kan Stockholms tingsrätt på talan av Konkurrensverket förbjuda en kommun att bedriva en viss säljverksamhet om denna snedvrider, eller riskerar att snedvrída, förutsättningarna för en effektiv konkurrens på marknaden, eller om den hämmar, eller är ägnad att hämma, förekomsten eller utvecklingen av sådan konkurrens. Förbud får dock inte meddelas om säljverksamheten är förenlig med lag.

Enligt 3 kap. 28 § KL gäller detsamma en säljverksamhet i en annan juridisk person om en kommun direkt eller indirekt har dominerande inflytande över den juridiska personen exempelvis genom ägarskap, finansiell medverkan, gällande regler eller på annat sätt.

Norrköpings Hamn och Stuveri AB

Under utredningens gång har det framkommit att NHS nästan uteslutande sysslar med hamn-, stuveri- och terminalverksamhet medan NHS delägda dotterbolag Europatransport är verksamt som speditör och skeppsmäklare.

En förutsättning för att en verksamhet ska kunna förbjudas enligt 3 kap. 27 § KL är att den inte är förenlig med lag. Enligt Konkurrensverkets bedömning är det flera faktorer som talar för att NHS hamn-, stuveri- och terminalverksamhet är förenlig med lag. Under sådana förutsättningar är det inte aktuellt att föra talan om förbud enligt 3 kap. 27 § KL.

Enligt bolagets verksamhetsbeskrivning ska NHS utöver hamn-, stuveri- och terminalverksamhet verka som speditör och skeppsmäklare. Konkurrensverket bedömer i varje enskilt fall om en viss fråga ska granskas närmare. Vid denna prioritering väger Konkurrensverket bland annat in hur allvarligt problemet eller företeelsen är. Konkurrensverkets utredning har givit vid handen att NHS har eller kan ha bedrivit verksamhet som speditör eller skeppsmäklare endast vid något eller några enstaka tillfällen. NHS har inte ingått några nya avtal rörande verksamhet som speditör eller skeppsmäklare sedan den 1 januari 2010. Enligt Konkurrensverkets uppfattning föreligger det i dagsläget inte skäl att fortsätta utreda denna verksamhet.

Mot denna bakgrund kommer Konkurrensverket inte att utreda någon del av NHS verksamheter ytterligare.

Europa Transport i Norrköping AB

Konkurrensverket har i sin utredning av de verksamheter ET bedriver som granskats närmare utifrån de kommunalrättsliga principerna – speditions- och skeppsmäkleritjänster – kommit till slutsatsen att samtliga tjänster, utom tillhandahållande av lagringskapacitet i anslutning till sjöfart i hamn, sannolikt ligger utanför den kommunala kompetensen. Enligt Konkurrensverkets bedömning medför kompetensstridig kommunal verksamhet som drivs i konkurrens med det privata näringslivet betydande risker för att en konkurrensbegränsning uppkommer.

Enligt förarbetena till KOS är avsikten med skrivningen i 3 kap. 28 § KL att regeln om offentlig säljverksamhet ska vara neutral i förhållande till i vilken juridisk form som den offentliga aktören bedriver sin säljverksamhet. Beträffande ET uppkommer frågan om Norrköpings kommun direkt eller indirekt (genom NHS) kan sägas ha ett dominerande inflytande över ET genom ägarskap, finansiell medverkan, gällande regler eller på annat sätt.

Då ärendet kom in till Konkurrensverket i februari 2010 hade NHS nyligen avyttrat en aktiepost om 55 procent i sitt tidigare helägda dotterbolag ET. Således hade NHS vid denna tidpunkt inte dominerande inflytande *enbart* genom ägarskap. Genom avtal hade ägarna emellertid överenskommit om vissa villkor innebärande att NHS bibehöll inflytande, bland annat över styrelsen och även rörande ET:s affärsförhållanden. Dessa villkor samt ett antal faktiska omständigheter innebar, enligt Konkurrensverket, att NHS hade ett visst inflytande över ET och det fanns anledning att närmare utreda huruvida det förelåg förutsättningar för ett förbud enligt 3 kap. 27 och 28 §§ KL mot den säljverksamhet ET bedriver.

Under tiden för Konkurrensverkets utredning har ET:s ägare överenskommit om ändringar, rörande exempelvis styrelsens sammansättning och krav på enhällighet vid vissa beslut. De ändringar som ET:s ägare kommit överens om är av sådan art att NHS inte längre besitter samma möjlighet att styra över ET:s affärsverksamhet.

NHS har inte ett ensamt eller gemensamt *dominerande* inflytande över ET i den mening som avses i 3 kap. 28 § KL och något förbud enligt 3 kap. 27 § KL kan därför inte riktas mot ET. Mot denna bakgrund finner Konkurrensverket för närvarande inte skäl för fortsatt utredning avseende ET:s verksamheter.

BESLUT

2011-06-22 Dnr 435/2010 5 (6)

Vid framtida ändringar, gällande befintliga eller tillkommande avtal eller annat som påverkar inflytandet över ET, kan ovanstående bedömning ändras.

Detta beslut har fattats av generaldirektören. Föredragande har varit Karin Roberts.

Dan Sjöblom

Karin Roberts

BESLUT

2011-06-22 Dnr 435/2010 6 (6)

Detta beslut publiceras på Konkurrensverkets webbplats